

Port gdański, położony u ujścia rzeki Wisły do Bałtyku, rozpoczął swą pracę około połowy IX wieku. Potwierdzają to liczne badania archeologiczne, prowadzone na terenie Gdańska i jego najbliższej okolicy, a także najstarsze dokumenty rękopiśmienne. W wiekach X-XI docierały już do miasta towary z Rusi Kijowskiej, Czech, Słowacji, Węgier, Niemiec i Francji oraz z Anglii i państw Skandynawskich. Poprzez Ruś Kijowską utrzymywał Gdańsk także kontakty z Bliskim Wschodem i Bizancjum. Niewykluczone, że tymi samymi drogami docierali do portu i kupcy żydowscy. Wiadomo bowiem, że na przełomie lat 965/966 przebywał w pobliżu Gdańska znany podróżnik Ibrahīm ibn Jakub. Brak jednak jakichkolwiek danych o tym, by Żydzi osiedlali się w tym mieście na stałe.

W roku 1308 Gdańsk opanowany został przez rycerzy Zakonu Szpitala Najświętszej Marii Panny Domu Niemieckiego, zwanych powszechnie Krzyżakami. Rok później ich wielki mistrz — Zygfryd von Feuchtwangen — wydał zarządzenie zakazujące Żydom pobytu w podległych jego władzy miastach. Zakaz ten obowiązywał m.in. także i w Gdańsku. Nie wstrzymało to jednak napływu kupców żydowskich, zwłaszcza z głębi Polski i Litwy. Kupcy ci mogli składać swoje towary po wschodniej stronie miasta, na tworzącej się od drugiej ćwierci XIV wieku Wyspie Spichrzów. W roku 1440 na Wyspie tej była już ulica Żydowska. Początkowo nazwę tą nosił ciąg komunikacyjny, usytuowany na osi bramy zamykającej od wschodu Długi Targ, a następnie ulica do niego równoległa — dziś już nie istniejąca.

W połowie XV wieku (1457 r.), po usunięciu Krzyżaków z miasta, król polski Kazimierz Jagiellończyk — w tzw. wielkim przywileju — potwierdził zakaz przebywania Żydów w Gdańsku. Wyjątek stanowił jedynie okres jarmarku dominikańskiego. Odbывał się on tradycyjnie co roku, w miesiącu sierpniu, na Targu Węglowym.

W następnym stuleciu Rada Miejska starała się skasować i ten wyjątek, wydając w latach 1530, 1551 i 1595 szereg zarządzeń ograniczających maksymalnie możliwości udziału kupców żydowskich w jarmarkach. Do wydania tych zarządzeń przyczyniły się liczne protesty miejscowych kupców nie lubiących konkurencji w handlu.

Niemniej w ciągu XVI i na początku XVII wieku zaczęły powstawać w podmiejskich wsiach Stare Szkoty, Chmielniki i Winnica, pierwsze stałe osiedla żydowskie. Sprzyjały temu liczne ulgi i uprawnienia nadawane Żydom przez właścicieli owych wsi — biskupów wrocławskich — oraz opatów klasztoru cysterskiego w Pelplinie.

Prawdopodobnie w tymże samym czasie, t.j. w wiekach XVI—XVII, zaczęło również powstawać osiedle żydowskie w pobliżu Wyspy Spichrzów, w Dolnym Mieście. Oprócz wspomnianego

już miejsca składowego, znajdował się tam zajazd „Złoty Pierścień”, oferujący koszerne jedzenie. W gospodzie tej zatrzymywali się kupcy i faktorzy przyjeżdżający z głębi Polski ze zbożem, drewnem i innymi towarami. Kupcy ci, za odpowiednio wysoką opłatą oraz poręczeniem polskich szlachciców, na których usługach pozostawali, mogli przebywać w mieście dłużej niż jeden dzień. Na dłuższy pobyt mieli zezwolenie także kupcy żydowscy przyjeżdżający z obcych krajów. Pomagali oni często miejscowej ludności żydowskiej poprzez: zmuszanie Rady Miejskiej do ustępstw, interwencję u królów polskich oraz bojkotowanie portu gdańskiego. Na skutek ich wstawiennictwa, w roku 1620 król Zygmunt III Waza zezwolił miejscowym Żydom zamieszkać na stałe w Dolnym Mieście oraz prowadzić tamże swobodną działalność handlową.

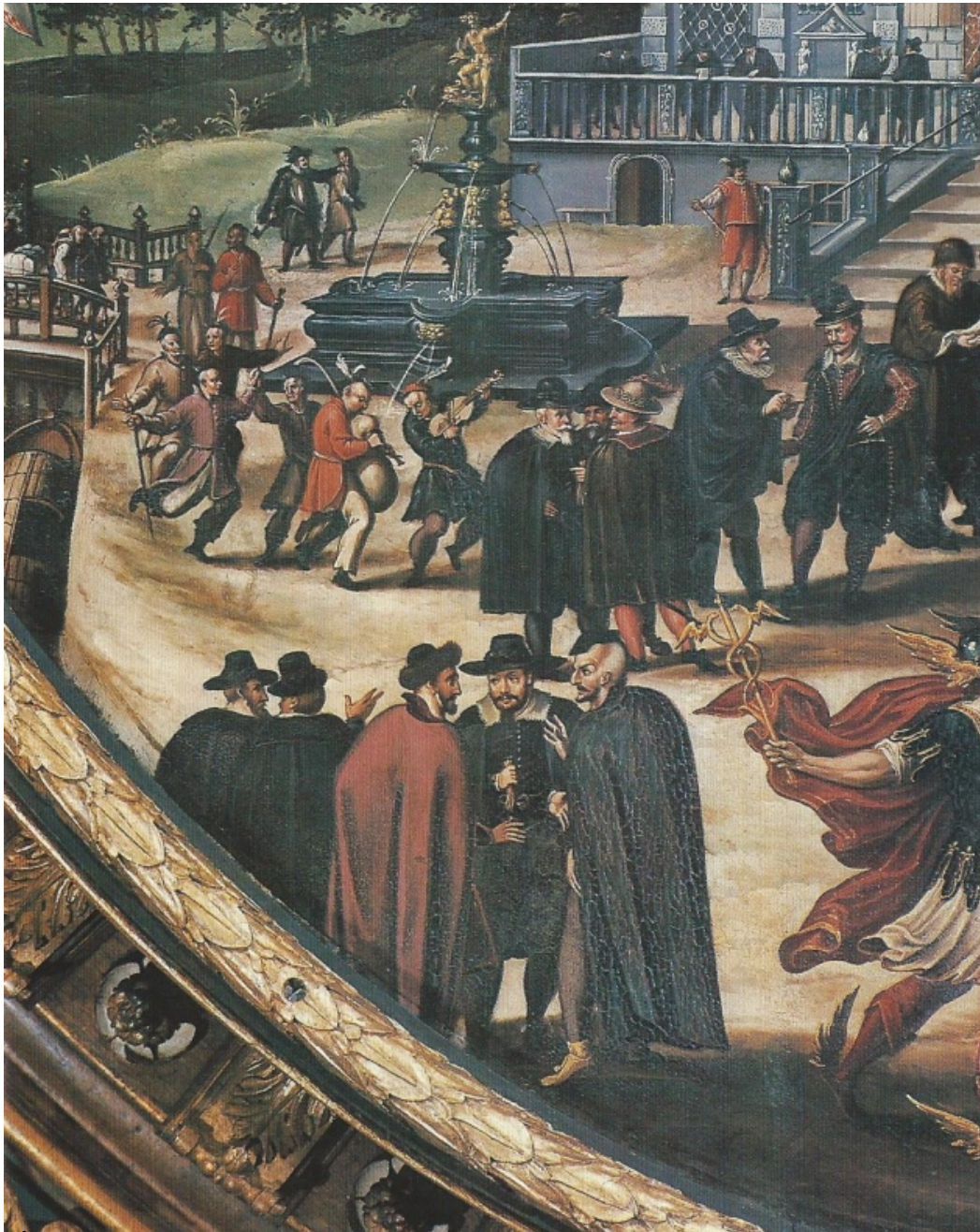
Po włączeniu Dolnego Miasta do Gdańska w 1626 roku, przywilej ten rozciągnięty został na cały obszar miejski. Rozwój handlu żydowskiego jednak nie nastąpił, bowiem w tymże samym roku wybuchła wojna polsko-szwedzka. Trwała ona do roku 1635. Zniszczeniu uległy wówczas wszystkie osady podmiejskie, a Żydzi uciekli poza Gdańsk. Ci, którzy powrócili, ponownie zmuszeni zostali do opuszczenia swych domostw w czasie następnej wojny polsko-szwedzkiej w latach 1656—1659. Sytuacja ta powtórzyła się na początku XVIII wieku, w okresie tzw. wojny północnej. Ludność żydowska, która opuściła Gdańsk, znalazła schronienie m.in. w osadzie położonej na północ od miasta — we Wrzeszczu.

Ponowna możliwość stabilizacji pojawiła się dopiero około połowy XVIII wieku, ale dotyczyła tylko tych Żydów, którzy mogli opłacić swój pobyt w Gdańsku. Mimo tego utrudnienia utworzone zostały dwie gminy miejskie — w Dolnym Mieście i przy ulicy Szerokiej.

Żydzi w Gdańsku w XVII wieku

Wpisany przez Reb. Janusz Baranowski

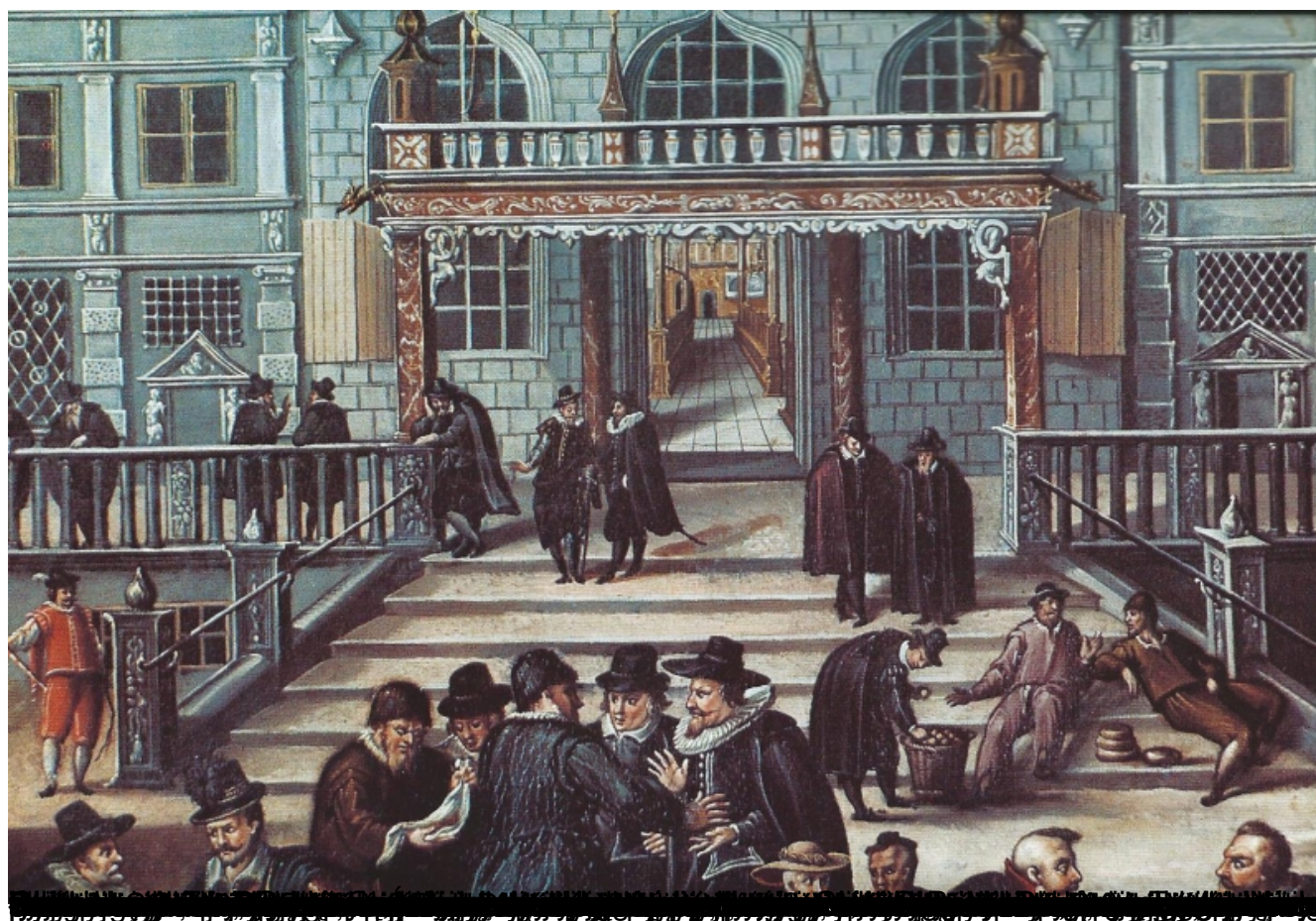
Środa, 02 Maj 2018 13:51 - Zmieniony Piątek, 04 Maj 2018 09:32

Żydzi w Gdańsku w XVII wieku

Wpisany przez Reb. Janusz Baranowski

Środa, 02 Maj 2018 13:51 - Zmieniony Piątek, 04 Maj 2018 09:32

Żydzi w Gdańsku w XVII wieku

Wpisany przez Reb. Janusz Baranowski

Środa, 02 Maj 2018 13:51 - Zmieniony Piątek, 04 Maj 2018 09:32

Żydzi w Gdańsku w XVII wieku

Wpisany przez Reb. Janusz Baranowski

Środa, 02 Maj 2018 13:51 - Zmieniony Piątek, 04 Maj 2018 09:32

Żydzi w Gdańsku w XVII wieku

Wpisany przez Reb. Janusz Baranowski

Środa, 02 Maj 2018 13:51 - Zmieniony Piątek, 04 Maj 2018 09:32

Żydzi w Gdańsku w XVII wieku

Wpisany przez Reb. Janusz Baranowski

Środa, 02 Maj 2018 13:51 - Zmieniony Piątek, 04 Maj 2018 09:32

Żydzi w Gdańsku w XVII wieku

Wpisany przez Reb. Janusz Baranowski

Środa, 02 Maj 2018 13:51 - Zmieniony Piątek, 04 Maj 2018 09:32

[REDACTED]